

SXEDIO-B.102

16.7.1986: Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ 39ΗΣ ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ ΠΟΥ ΔΙΕΝΗΡΓΗΣΕ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΝΤΕΜΙΡΕΛ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΣΕ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "ΧΟΥΡΡΙΕΤ" ΟΤΙ ΟΙ ΑΠΩΛΕΙΕΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣΒΟΛΗ ΗΤΑΝ **600** ΝΕΚΡΟΙ ΚΑΙ **1500** ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ

Ο Στρατηγός Μπεντρετίν Νεμιρέλ, ήταν τον Ιούλιο του **1974** διοικητής της **39ης** Μεραρχίας που πραγματοποίησε την τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

Σε συνέντευξη στην εφημερίδα "Χουρριέτ" (Ιούλιος **1986**- εφημερίδα ΑΓΩΝ και "Φιλελεύθερος" **16** Ιουλίου του ίδιου χρόνου) έκαμε πολλές αποκαλύψεις και προέβη σε πολλούς ισχυρισμούς.

Είπε ότι τα τουρκικά στατεύματα εισβολής είχαν το **1974 600** νεκρούς και **1500** τραυματίες ενώ σε μια μόνο μάχη διάρκειας **3-4** ωρών με το ελληνικό απόσπασμα της ΕΛΔΥΚ στην περιοχή του χωριού Κιόνελλι συνολικά σκοτώθηκαν **40** τούρκοι στρατιώτες.

Ο στρατηγός Ντεμιρέλ ανέφερε ότι οι Τουρκοκύπριοι ήταν εκείνοι κυρίως που εξετέλεσαν έλληνες αιχμαλώτους.

Εγιναν, είπε, λεηλασίες και βιασμοί, ιδιαίτερα από τουρκοκύπριους και οι λίγοι τούρκοι στρατιώτες που μετείχαν σ'αυτές τιμωρήθηκαν.

Ακόμα, είπε, τιμωρήθηκε και ένας τούρκος συνταγματάρχης που συμμετείχε σε λεηλασίες.

Για τη στάση των ελλήνων είπε ότι απέδειξαν ότι είναι πολεμιστές και αν δεν ήταν διχασμένοι πρόβαλλαν πολύ μεγαλύτερη αντίσταση.

Κάνοντας απολογισμό της επιχείρησης από τουρκικής σκοπιάς είπε: "Υπήρξαν αυτοί που πολέμησαν ηρωικά, υπήρχαν αυτοί που έκαναν το καθήκον τους και άλλοι που υστέρησαν.

Ο στρατηγός Ντενιρέλ απάντησε στις ακόλουθες ερωτήσεις:

ΕΡ: Τι είδους μήνυμα πήρες για να γίνει η επιχείρηση.

ΑΠ: Στην πραγματικότητα το πραξικόπημα της 15ης Ιουλίου μας έδωσε το πρώτο σημείο. Οι πραξικοπηματίες ανάτρεψαν τη νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου και καταπάτησαν τη συμφωνία εγγυήσεων. Με την ιδέα ότι τούτο δυνατό να είχε σαν αποτέλεσμα την υποχρέωση επέμβασης, θέσαμε τις δυνάμεις μας σε συναγερμό. Για μια ενδεχόμενη εισβολή στην Κύπρο, είχαμε προ πολλού ετοιμάσει σχέδια. Είχαμε σχέδια για κάθε ενδεχόμενο και δεν είχαμε αιφνδιασθεί από τέτοιο ολοκληρωτικό αναπάντεχο γεγονός.

ΕΡ: Αρχίσατε αμέσως να συγκεντρώνετε τις στρατιωτικές δυνάμεις στις ακτές;

ΑΠ: Συγκεντρώσαμε τις δυνάμεις στην περιοχή της Μερσίνας, όπως έγινε και το 1967. Η επιχείρηση τότε δεν πραγματοποιήθηκε και ο Αλλάχ ανάθεσε σε μας την εκτέλεση του έργου αυτού.

ΕΡ: Ποιές ήσαν οι ελλείψεις τις σας ανησυχούσε, ποια ήσαν τα αδύναμα μας σημεία;

ΑΠ: Ο εξοπλισμός και το στρατιωτικό υλικό που είχαμε δεν ήταν πλήρως σύγχρονα. Πολλά από τα όπλα μας ήσαν του Β Παγκοσμίου πολέμου, όπως τα τανκς και τα αποβατικά σκάφη. Ομως είχαμε εμπιστοσύνη στους στρατιώτες αξιωματικούς μας.

ΕΡ: Πήρατε διαταγή για ν' αρχίσει η επιχείρησας στις 20 Ιουλίου. Γιατί επιλέγηκε η Κερύνεια και όχι η Αμμόχωστος για απόφαση; Μήπως δεν ανέμεναν οι έλληνες κύπριοι την απόβαση εκεί;

ΑΠ: Η απόβαση μπορούσε να γίνει σε πολλά μέρη. Δεν ανέμενε ο εχθρός να αποβιβασθούμε στην Κερύνεια. Ανέμενε τούτο να γίνει μάλλον στην Αμμόχωστο που έχει πιο πλατειές ανοικτές παραλίες και από όπου μπορούσε να γίνει εύκολη προέλαση. Η Κερύνεια με τις βουνοκορφές του Πενταδάκτυλου, μας καθιστούσε στόχο του εχθρού. Ομως επιλέγηκε η Κερύνεια γιατί είναι πιο κοντά στις ακτές μας.

ΕΡ: Ποιες από τις μονάδες σας αποβιβάστηκαν πρώτες;

ΑΠ: Δυο μονάδες πεζοναυτών και ακολούθησαν

τρία τάγματα πεζικού, πυροβολικού, μονάδες τεθωρακισμένων και διαβιβάσεων. Το ένα από τα τάγματα πεζικού είχε μεγαλύτερες απώλειες. Εκεί σκοτώθηκε την πρώτη μέρα ο συνταγματάρχης Νουρ Καραογλάνογλου που διοικούσε τρία τάγματα.

ΕΡ: Πού είσαστε το πρωί της **20ης** Ιουλίου;

ΑΠ: Στη Μερσίνα. Αποβιβάσθηκα στην ακτή της Κερύνειας το πρωί της **22ας** Ιουλίου, σαν μέρος της δεύτερης φάσης.

ΕΡ: Αντιμετωπίσετε δύσκολες κατά την πρώτη απόβαση; Ο εχθρός αντιστάθηκε πολύ;

ΑΠ: Η αντίσταση του εχθρού κατά την πρώτη μας απόβαση δεν ήταν σημαντική ίσως γιατί δεν μας ανέμεναν. Δεν πρόβαλαν στην αρχή πραγματική αντίσταση. Οι μονάδες μας κατά την πρώτη μέρα της απόβασης δεν είχαν πολλές απώλειες. Μετά από **5-6** ώρες, ο εχθρός άρχισε να αυξάνει την αντίσταση του λέγοντας την περιοχή της απόβασης από τις γύρω βουνοκορφές και οι δυνάμεις μας στριμώχθηκαν σε στενή περιοχή.

ΕΡ: Πόσοι άνδρες αποβιβάστηκαν αρχικά;

ΑΠ: Περίπου **3.000-3.500** περιλαμβανομένων και των πεζοναυτών.

ΕΡ: Η αποβίβαση έγινε μόνο στην ακτή της Κερύνειας στις **20** Ιουλίου;

ΑΠ: Την ίδια μέρα, στο Κιόνελλι προσγειώθηκαν οι ταξιαρχίες αλεξιπτωτιστών των κομμάντος, μια δύναμη από **3.000** ετοιμοπόλεμους άντρες που μεταφέρθηκαν με ελικόπτερα και αεροπλάνα.

ΕΡ: Κατά την αποβίβαση η αεροπορία μας βομβάρδισε την περιοχή;

ΑΠ: Φυσικά. Οι αεροπορικές και ναυτικές μας δυνάμεις βομβάρδισαν τις βουνοκορφές του Πενταδακτύλου και περίχωρα της Λευκωσίας.

ΕΡ: Πού έγιναν αποβάσεις στις **22** Ιουλίου;

ΑΠ: Στην παραλία Πλατάνι, που τώρα φέρει το όνομα του φίλου και συναδέλφου μου Γιαβούζ Σοκουλλού, που σκοτώθηκε στην περιοχή.

ΕΡ: Διακατέχεςσαι από αίσθημα φόβο, πηγαίνοντας στη μάχη;

ΑΠ: Κανέννας δεν μπορεί να πει ότι δεν φοβάσαι τον πόλεμο. Εκεί όπου υπερνικά το φόβο είναι η πίστη.

ΕΡ: Υπήρξαν μεταξύ των στρατιωτών μας συμπτώματα φόβου;

ΑΠ: Οι στρατιώτες μας είναι πολύ δεμένοι με τους αξιωματικούς τους αν δεν δουν φόβο στους αξιωματικούς τους εκτελούν το καθήκον τους με πίστη.

ΕΡ: Υπήρξαν λιποταξίες;

ΑΠ: Καθόλου.

ΕΡ: Δίδατε στους στρατιώτες που στέλλονταν στον πόλεμο ναρκωτικά για να διατηρηθεί τό το φρόνημα τους;

ΑΠ: Οχι. Δεν υπήρξαν τέτοια ναρκωτικά. Υπήρξαν μόνο χάπια, για αντοχή στη ζέστη και υγρασία. Μερικοί πήραν χάπια εναντίον της ναυτίας.

ΕΡ: Τι κάνατε σαν στρατιώτης για έλεγχο των διαφόρων μονάδων;

ΑΠ: Η αποβίβαση και η επιχείρηση που θα ακολουθούσε προγραμματίσθηκε από τους διοικητές των μονάδων. Μετά την αποβίβαση, η διαταγή που δόθηκε ήταν να καταληφθεί η Κερύνεια που καταλήφθηκε την πρώτη μέρα.

ΕΡ: Συναντήσατε αρκετή αντίσταση στην Κερύνεια;

ΑΠ: Δώσαμε περίπου **60-70** μάρτυρες την ημέρα εκείνη και οι δυνάμεις μας αντιμετώπισαν αντίσταση από μερικά σπίτια και από το Κάστρο της Κερύνειας.

ΕΡ: Στην Κύπρο υπήρξαν ελληνικές και ελληνοκυπριακές μονάδες που μας πολέμησαν. Πώς χαρακτηρίζεις τη στάση τους στον πόλεμο;

ΑΠ: Ο εχθρός είχε και καλές και κακές, από πλευράς μάχιμης κατάρτισης, μονάδες. Επέδειξαν ηρωϊσμό, θάρρος και αντίσταση ανάλογα με τη στάση των αξιωματικών τους.

ΕΡ: Υπήρξε ο ίδιος και τις δικές μας δυνάμεις;

ΑΠ: Βέβαια.

ΕΡ: Το ελληνικό απόσπασμα συγκρούστηκε με τις δικές μας δυνάμεις;

ΑΠ: Υπήρξαν αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ ελληνικού και τουρκικού αποσπάσματος. Μέχρι τις 22 Ιουλίου περάσαμε πολύ κρίσιμες στιγμές. Αποκόπηκε πλήρως ο δρόμος Λευκωσίας-Κερύνειας.

ΕΡ: Αυτό σημαίνει ότι μας διάλυσαν και μας απώθησαν;

ΑΠ: Μερικές δυνάμεις μας υποχρεώθηκαν να αφήσουν το δρόμο αυτό για μερικές ώρες υπό τον έλεγχο των ελληνικών μονάδων. Υπήρξαν συνεχείς και αιματηρές συγκρούσεις.

ΕΡ: Μετά το ελληνικό απόσπασμα τράπηκε σε φυγή;

ΑΠ: Οχι. Τίποτε δεν υπήρξε που να χαρακτηριστεί σαν φυγή. Το ελληνικό απόσπασμα αντιστάθηκε από τις θέσεις του στη Λευκωσία, όπου συγκρουσθήκαμε μαζί του στη δεύτερη επιχείρηση.

ΕΡ: Πώς έγινε η δεύτερη επιχείρηση;

ΑΠ: Η 14η Αυγούστου ήταν και δεν το ξεχνώ, μια όμορφη λαμπρή μέρα. Δυο μεραρχίες προέλασαν προς την Αμμόχωστο, πλάϊ, πλάϊ, χωρίς να συναντήσουν σημαντική αντίσταση. Η αποφασιστικότητα και η θέληση του εχθρού έσπασαν στην πρώτη επιχείρηση.

ΕΡ: Ποιο ήταν το αδύνατο σημείο των ελλήνων;

ΑΣΠ: Δεν μου δημιουργήθηκε ποτέ η εντύπωση ότι ήσαν δειλοί. Ομως, Γιατί δεν είχαμε περισσότερη αντίσταση. Αρχικά αιφνιδιασθήκαν και επικράτησε σ' αυτούς σύγχυση. Η αλυσίδα στις διαταγές προς τις μονάδες ήταν ανεπαρκής και ήσαν χωρισμένοι σε κλίκες. Αν ήσαν ενωμένοι η αντίσταση τους θα ήταν μεγαλύτερη. Στην εθνική Φρουρά υπήρξαν απροετοίμαστοι στρατιώτες εκείνοι που πολέμησαν ηρωϊκά και εκείνοι που δεν αντιστάθηκαν.

ΕΡ: Ποιές ήταν οι απώλειες του ελληνικού αποσπάσματος;

ΑΠ: Τουλάχιστον οι μισοί άντρες σκοτώθηκαν.

ΕΡ: Δεν μπορέσαμε να πάρουμε το αεροδρόμιο, γιατί;

ΑΠ: Αντιστάθηκαν πολύ. Κοντά υπήρχαν κατοικημένες περιοχές. Στη Λευκωσία υπήρξαν οδομαχίες από σπίτι σε σπίτι και συναντήσαμε μεγάλη αντίσταση.

ΕΡ: Αφού βομβαρδίσαμε την περιοχή, γιατί δεν πήραμε το αεροδρόμιο;

ΑΠ: Δεν καταλαμβάνεται μια περιοχή επειδή και μόνο βομβαρδίστηκε.

ΕΡ: Υπήρξε σοβαρή αντίσταση στην Αμμόχωστο;

ΑΠ: Η συμβολή των τουρκοκυπρίων μαχητών στην Αμμόχωστο ήταν πολύ μεγάλη.

ΕΡ: Ματά την Αμμόχωστο, υπήρξαν οδηγίες από την Αγκυρα για να σταματήσετε εκεί;

ΑΠ: Οι περιοχές που καταλάβαμε ήταν μεγαλύτερες από τις δυνάμεις που είχαμε. Σκοπός μας ήταν να διατηρήσουμε το καθεστώς που καταστράφηκε στην Κύπρο και τη ζωή και ασφάλεια των τουρκοκυπρίων.

ΕΡ: Ένω συνεχίζετο η επιχείρηση αισθανθήκατε οποιαδήποτε απογοήτευση και ότι όλα χάθηκαν;

ΑΠ: Δεν θυμάμαι κάτι τέτοιο. Μόνο ειδικά οι πρώτες δυο μέρες ήσαν κρίσιμες, η 20η και η 21η Ιουλίου. Οι μονάδες του Εμίν, δεν γνώριζαν την περιοχή και συνέπεια της έλλειψης επικοινωνιών και συνδέσμου αναμίχθησαν μεταξύ τους και δημιουργήθηκε σύγχυση. Οι νυκτερινές συγκρούσεις είναι πολύ επικίνδυνες. Στην διάρκεια της νίκης υπήρξαν περιπτώσεις που άνδρες πυροβολήθηκαν μεταξύ τους.

ΕΡ: Πώς αντιμετωπίσατε το πρόβλημα του σιτισμού του στρατεύματος;

ΑΠ: Είχαμε και μάγειρες και εξοπλισμό. Μας αποστέλλοντο προμήθειες από την Τουρκία και οι τουρκοκύπριες μαχητές μας βοήθησαν πολύ.

ΕΡ: Ποιο ήταν το πιο σοβαρό πρόβλημα στον τομέα αυτό;

ΑΠ: Το νερό που ήταν ζεστό και η θερμοκρασία που προκάλεσαν τα μεγαλύτερα δεινά στις δυνάμεις μας.

ΕΡ: Υπήρξαν περιστατικά στο πεδίο της μάχης που σας αναστάτωσαν;

ΑΠ: Το πιο σοβαρό πράγμα ήταν που δεν μπορέσαμε να θάψουμε τους μάρτυρες μας όπως και τους έλληνες και έλληνες κυπρίους που παρέμεναν άταφοι κάτω από το ζεστό καιρό. Μας εξαντλούσε η συγκέντρωση και η ταφή πτωμάτων που από αυτά αναδύετο δυσοσμία. Αβίαστακτη δυσοσμία αναδύετο και από ψοφισμένα σκυλιά και άλλα ζώα.

ΕΡ: Υπήρξαν γεγονότα που σε έκαναν να αισθάνεσαι μίσος κατά του εχθρού;

ΑΠ: Διακατείχοντο στο μίσος μάλλον μονάδες από την άλλη πλευρά, όπως άτομα μέλη της Εθνικής Φρουράς της οργάνωσης ΕΟΚΑ. Συλλάβαμε ένα από αυτούς του συμπεριφερθήκαμε ανθρώπινα και το μόνο που φώναζε ήταν η "Ένωση".

ΕΡ: Κτυπήσαμε μερικούς από τους αιχμαλώτους πολέμου;

ΑΠ: Πληροφορήθηκα κάτι από τουρκοκύπριους μαχητές. Όμως απαγόρευσα τούτο και ουδέποτε ξεφύγαμε από την ανθρώπινη συμπεριφορά που αρμόζει σε αιχμαλώτους πολέμου. Δικός μας αξιωματικός συνελήφθη αιχμάλωτος. Ο Μπεκίρ Σιτκί και αρχικά τον κακομεταχειρίστηκαν. Ένας έλληνας αιχμάλωτος που τον αφήσαμε ελεύθερο τους είπε ότι τους μεταχειριζόμαστε καλά. Ύστερα και η συμπεριφορά προς τον δικό μας αξιωματικό ήταν ανθρώπινη.

ΕΡ: Ποιοί από τους δικούς μας συνελήφθησαν αιχμάλωτοι;

ΑΠ: Περίπου **10-15** μερικούς από τους οποίους πήραμε πίσω.

ΕΡ: Υπήρχαν μερικοί που δεν ήλθαν πίσω;

ΑΠ: Είναι **3-5** που δεν επέστρεψαν και δεν γνωρίζουμε αν είναι αγνοούμενοι ή αιχμάλωτοι.

ΕΡ: Εγκαθιδρύσαμε στην Κύπρο πολεμικά

Συμβούλια;

ΑΠ: Στήσαμε στρατοδικεία.

ΕΡ: Επειδή υπήρξαν γεγονότα που προκαλούσαν ντροπή;

ΑΠ: Υπήρξαν, ενώ είχαμε συνθήκες πολέμου, παραβάσεις που συνέτειναν στη συγκρότηση των στρατοδικείων.

ΕΡ: Επιβάλατε ποινή του θανάτου;

ΑΠ: Οχι.

ΕΡ: Βιάστηκαν ελληνίδες κυπρίες;

ΑΠ: Άκουσα ότι υπήρξαν βιασμοί ελληνίδων κυπρίων.

ΕΡ: Ναι. Εκδικάστηκαν και σε όλες τις περιπτώσεις επιβλήθηκαν ποινές.

ΕΡ: Υπήρξαν περιπτώσεις λεηλασιών;

ΑΠ: Μάλιστα.

ΕΡ: Ποιοί τις διέπραξαν;

ΑΠ: Μάλλον η οργάνωση των τουρκοκυπρίων μαχητών και τοπικές μονάδες. Όμως σε λεηλασίες προέβησαν και δικοί μας.

ΕΡ: Υπήρξαν πληροφορίες για εκτεταμένες πράξεις βιασμών και λεηλασιών. Μπορείτε να αναφερθείτε σε λεπτομέρειες;

ΑΠ: Δεν μπορέσαμε να παρεμποδίσουμε τους βιασμούς και τις λεηλασίες. Οι τουρκοκύπριοι λεηλατούντο από χρόνια από τους έλληνες κυπρίους. Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων οι τούρκοι πρόβησαν σε αντίποινα.

ΕΡ: Θα μπορούσαμε να καταλάβουμε την Κύπρο αν είχαμε να αντιμετωπίσουμε ένα ισχυρό στρατό με ναυτικό και αεροπορία;

ΑΠ: Είναι δύσκολο να απαντήσω μια τέτοια ερώτηση με ένα "ναι" και ένα "όχι". Αν υπήρχε ισχυρή αντίσταση και ο εχθρός είχε αεροπορία και ναυτικό θα είχαμε μεγάλες απώλειες.

ΕΡ: Πολέμησες εναντίον των ελλήνων και εναντίον των ελλήνων κυπρίων. Πως τους βλέπεις τώρα;

ΑΠ: Στη διάρκεια του πολέμου είχαμε 500-600

κρατούμενους το "Ντόουμ χοτέλ" και εκατοντάδες έλληνες κύπριοι παρέμειναν στο Πέλλα Παΐς. Σ' όλους υπήρξε ανθρώπινη μεταχείριση. Σχετικά με τους ελληνες και τους έλληνες κυπρίους θέλω να τους βλέπω σαν μόνιμους φίλους. Τα προβλήματα που χωρίζουν τις δυο χώρες εύχομαι να λυθούν το συντομότερο δυνατό.

ΕΡ: Πήρατε αιχμάλωτο κανέναν ανώτερο έλληνα αξιωματικό;

ΑΠ: Συλλάβαμε ένα αντισυνταγματάρχη στην Κερύνεια. Ηταν ένας περήφανος στρατιώτης. Κατά τις μάχες μέσα στην Κερύνεια αιχμαλωτίσαμε δυο στρατιώτες. Μεταξύ τους ήταν ένας έλληνας αντισυνταγματάρχης που μιλούσε αγγλικά. Του πρότεινα να ανέβει στο ταγκ μου και να μας δείξει τη σωστή διαδρομή και να του χαρίσω τη ζωή. Δέχθηκε μας έδειξε το δρόμο προς τον Πενταδάκτυλο και μπορέσαμε να ενώσουμε τις δυνάμεις μας. Του χάρισα τη ζωή.

ΕΡ: Αν αρνείτο να σας δείξει το δρόμο θα τον κτυπούσε;

ΑΠ: Είχα μαζί μου τον Μουσταφά Κανούκ, που σαν αξιωματικός διαβίβαζε διαταγές. Εσυρε προς στιγμή το περίστροφο του και το πρότεινε εναντίον του αιχμαλώτου. Πιστεύω αν δεν μας έδειχνε το δρόμο ο Κονούκ θα τον πυροβολούσε.

ΕΡ: Ποιος είναι υπεύθυνος για τη βύθιση του αντιτορπιλικού "Κοτζιάτεππε";

ΑΠ: Ακόμα και σήμερα αυτό καίει. Ας αφήσουμε αυτό το θέμα στην Ιστορία.

ΕΡ: Γνωρίζεις τον ένοχο ή τους ενόχους και δεν θέλεις να αποκαλύψεις;

ΑΠ: Βέβαια. Αφήνω το θέμα στην Ιστορία γιατί μερικοί από αυτούς ζουν. Είναι θέμα ηθικής για τον στρατό και το έθνος μας.